

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in odgovorni urednik:

JAKOB DIMNIK,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 23.

Ljubljana, 1. grudna 1897.

XXXVII. leto.

Vsebina: Emilija Gusl: Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine? — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — M. Josin, E. Gangl: Poslano. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“.

Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine?

(Poročala pri okr. učit. konf. za ljublj. šole dne 12. mal. srpana 1897. **Emilija Gusl.**)

Pred raznimi umetnostmi, ki krasijo človeško življenje ter mu slajšajo težave in mnogobrojne skrbi, je risanje pač jedna prvih.

Če pa hoče doseči človek veliko spretnost v risanju, se mora že v rani mladosti vaditi, ker brez vaje ni uspeha. In zdaj nastane vprašanje: „Je li tudi vsak človek zmožen, si to spretnost pridobiti?“ Jaz trdim da, vsaj nekaj, ker je prirojeno skoraj vsakemu človeku veselje k temu predmetu.

Poglejmo malega otroka! Slučajno najde dolgo zaželeni zaklad, majhen svinčnik, in kaj stori ž njim? Na zid, mizo, omaro ali košček popirja riše in riše v potu svojega obraza raznovrstne like ter jih z radostjo kaže vsakteremu. In kako se mu od veselja leskečejo oči, če ga pohvalimo in odobrimo njegove primitivne risbe. Kdo li mu je bil učitelj? Nagon, ki spi v vsakem človeku in čaka samo, da ga kdo zbudi.

To opazujemo ne samo pri omikancih, nego tudi pri sinovih prirode n. pr. Eskimosih i. dr., ki kažejo posebno nadarjenost in veselje

do risanja. In že v starem veku so se bavila ljudstva s to umetnostjo; v tem se lahko prepričamo, ako pogledamo po muzejih, kjer vidimo razne stvari, ki svedočijo, da so ljubili risanje tudi naši pradedje in se urili v njem.

Pohišstvo, obleko in posodo so krasili z raznimi slikami, še celo v pisavi jih niso mogli opustiti, to nam jasno kažejo stari rokopisi z lepo risanimi začetnimi črkami.

Da se je pa vpeljalo risanje tudi v ljudske šole, je skrbel veliki pedagog Pestalozzi, in za to dobroto mu moramo biti hvaležni še dandanes! Pouk v risanju odpre namreč človeku neskončno kraljestvo čarobnih likov in barv, ga uči še le spoznavati krasno naravo, jo ljubiti in se je veseliti! Zato pa skrbé še današnji dan modri zakoni in premišljeni učni črteži, da ima risanje v ljudskih šolah svoje mesto, in to je posebne važnosti! Koliko tisoč in tisoč ljudi si služi ž njim svoj vsakdanji kruh. Ali ne potrebuje skoraj vsak rokodelec, vsak še tako preprost človek risanja? In na kakšni stopnji bi bili različni obrti brez njega? In slikarstvo, si li ga moramo misliti brez risanja?

Ta umetnost, ki nam uresničuje s krasnimi barvami najlepše stvari, ki nam jih ni moči gledati s svojimi očmi — koliko čistega užitka in veselja bi pogrešalo naše srce! Ne zraste sicer iz vsakega risarja umetnik in slikar, kakor tudi ni še vsak matematik, ki se uči računstva. Vkljub temu pa se vendar mora vsak truditi, da doseže vsaj nekaj spretnosti.

Kakor znano, se riše v šolah na dva načina: z ravnilom in šestilom, ali pa brez pripomočkov samo s svinčnikom — prostoročno.

Moj namen in moja naloga ni, tu navajati razne metode ter govoriti o njih važnosti in njih uspehih, to se je že rešilo v lanski okrajni učiteljski konferenci. Ker se je v naših ljudskih šolah uvedlo prostoročno risanje, in se posebno šolski krogi jako zanimajo za ta predmet, sem dobila nalogo, odgovoriti vprašanju: „Kakšen pomen ima prostoročno risanje za vzgojo ženske mladine?“

V tem vprašanju si stavim dve važni točki in sicer:

1.) Kakšen pomen ima ta predmet v vzgojevalnem in 2.) v praktičkem oziru.

1.) Ljudska šola nima samo naloge, otroka brez ozira na spol vzgajati za življenje, ona ga mora tudi navdati s krepostmi, ki blažijo dušo in srce. Na to se mora paziti pri vsakem predmetu, tako tudi pri prostoročnem risanju. In kake važnosti je to posebno za žensko življenje!

Ako se je učila že majhna deklica v mladosti vse stvari z bistrim umom opazovati in jih po obliki, velikosti in barvi natančno razločevati, se bo njen duh navzel novih misli. Ona ne bo več nepre-

mišljeno gledala reči, ki jo obdajajo, ampak jih z zmeraj večjim zanimanjem občudovala, posebno pa vedno nove prikaze lepe prirode. Pri tem se bo njen duh povzdignil k Onemu, ki je vse to tako krasno naredil, in živa vera in ljubezen do Vsegamogočnega se bo zbudila in plamtela v njenem srcu in tudi ostala v njem. In ker se predstavlja in posnemajo pri prostoročnem risanju samo lepe oblike, se zbudi v deklici lepoznavski čut, njen okus se izboljša, in ona ima veselje samo do lepih podob. Navaja se pri tem predmetu na važne čednosti vsake ženske, uči se namreč snage, reda, natančnosti in ličnosti pri vseh rečeh.

Kak vpliv ima to na poznejše dekliško življenje, razvidimo lahko, ako pomislimo, da postanejo pozneje male šolarice gospodinje in matere, ki držijo v svojih rokah blaginjo in srečo vse družine! Saj trdi že stari pregovor: „Pridna žena podpira hiši tri vogle!“ In res, kar si pridobi mož s trudom, to mora žena tako porabiti, da koristi vsem domačinom. Da se to tudi uresniči, mora paziti na vsako malenkost. S kakim veseljem stopi vsak človek v tako hišo, kjer vlada skrbna roka pridne gospodinje! Tu ni videti nobenega nereda, vse je na pravem mestu, vse je snažno in lično. Ona ne pazi samo na otroke, da so čedni, ampak tudi na pohištvo, izkratka na vse, kar jo obdaja. Ljubezen do reda in čustvo lepote sta postali neločljiva dela njenega bitja, in s temi osrečuje vse svoje. In vprašamo: čemu se ima za to zahvaliti? Ne najmanj pouku v prostoročnem risanju.

Pa četudi ostane deklica sama, neodvisna in je ne čaka vzvišeni poklic matere, ji prinaša ta spretnost mnogo čistega veselja. Koliko prostih ur si krajša s tem in preganja dolg čas, ki je večkrat vir grešnega življenja, ki pogubi toliko mladih bitij!

2.) Tudi v praktičnem pomenu je prostoročno risanje jako važno za vsako deklico ne samo v šoli, ampak tudi za poznejše življenje. Ako je pridno vadila oko in roko že v nižjih razredih, kar se more samo pri risanju brez stigem in drugih pripomočkov, ji to jako koristi v višjih razredih ne samo pri tem predmetu, nego tudi pri ročnih delih.

Različne so naloge, ki jo čakajo tu! Mora se učiti zankanja, vezenja, šivanja, krojenja i. t. d., in kako lahko gre to od rok risanja večji deklici! Pri vzorcih in krojih za ročna dela se večkrat nahaja mnogo napak, ki jih urno opazi in popravi spretna roka male risarke. Ona si tudi lahko nariše vzorec na svoje delo in si s tem prihrani nekaj novcev, ki bi jih morala drugače potrošiti za to. In koliko več veselja je napravilo to delo, katero je izdelala popolnoma sama. In kadar zapusti končno šolo, kakšen zaklad ji postane risanje za vse življenje!

(Dalje prih.)

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

M.

Ljudsko zastopstvo.

(Dalje.)

Število državnih poslancev po volilnih skupinah in okrajih na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem.

Dežela	Volilna skupina	Volilni okraj, odnosno volilni razred	Koliko poslancev voli
Štajersko	a) Veleposestvo	Štajersko	4
	b) Mesta in trgi	1. Gradec, notranje mesto	1
		2. Gradec, predmestja	1
		3. Bruck, Kapfenberg, Kindberg, Mürzschlag, Leoben, Trofaiach, Vordernberg, Eisenerz, Mautern, Aflenz, Mariazell, Frohnleiten, Deutsch-Feistritz, Übelbach, Gratwein	1
		4. Judenburg, Weißkirchen, Oberzeiring, Knittelfeld, Obdach, Neumarkt, Unzmarkt, St. Lambrecht, Murau, Oberwölz, St. Peter, Liezen, Admont, St. Gallen, Gröbming, Schladming, Irndning, Rottenmann, Aussee	1
		5. Hartberg, Friedberg, Pöllau, Vorau, Feldbach, Fehring, Fürstenfeld, Burgau, Weiz, Passail, Birkfeld, Gleisdorf, Pischelsdorf, St. Ruprecht	1
		6. Lipnica (Leibnitz), Arnož (Ehrenhausen), Straß, Wildon, St. Georgen, Radgona, Cmurek, Gnas, Ivnic (Eibiswald), Arvež (Arnfels), Deutsch-Landsberg, Schwanberg, St. Florian, Voitsberg, Köflach, Stainz	1
		7. Maribor, Slovenska Bistrica, Slovenji Gradec, Muta, Marenberg, Vuzenica,	

Dežela	Volilna skupina	Volilni okraj, odnosno volilni razred	Koliko poslancev voli	
Štajersko		Ptuj, Sv. Lenart, Ormož, Ljutomer, Središče	1	
		8. Celje, Žalec, Vitanje, Vojnik, Laško, Mozirje, Gornjigrad, Ljubno, Vransko, Rogatec, Šmarije, Brežice, Sevnica, Kozje, Konjice, Šoštanj	1	
	c) Trgovinske in obrtne zbornice		1. Trgovinska in obrtna zbornica v Gradcu	1
			2. Trgovinska in obrtna zbornica v Ljubnem (Leoben)	1
	d) Kmetijske občine		Sodnijski okraji:	
			1. Gradec, Voitsberg, Wildon (volilno mesto Gradec)	1
			2. Bruck, Aflenz, Mariazell, Kindberg, Müzzzuschlag, Frohnleiten (vol. m. Bruck); Leoben, Mautern, Eisenerz (vol. m. Leoben)	1
			3. Judenburg, Knittelfeld, Obdach, Oberzeiring (vol. m. Judenburg); Murau, Oberwölz, Neumarkt (vol. m. Murau); Lietzen, Rottenmann, St. Gallen (vol. m. Lietzen); Gröbming, Irđning, Schladming, Aussee (vol. m. Gröbming)	1
			4. Hartberg, Friedberg, Vorau, Pöllau (vol. m. Hartberg); Weiz, Birkfeld, Gleisdorf (vol. m. Weiz)	1
			5. Feldbach, Fehring, Fürstenfeld, Kirchbach (vol. m. Feldbach); Radgona, Cmurek (vol. m. Radgona)	1
			6. Lipnica, Arvež (vol. m. Lipnica); Deutsch-Landsberg, Ivnica, Stainz (vol. m. D. Landsberg)	1
			7. Maribor, Slovenska Bistrica (vol. m. Maribor); Konjice (vol. m. Konjice); Slovenji Gradec, Marenberg (vol. m. Slovenji Gradec)	1

Dežela	Volilna skupina	Volilni okraj, odnosno volilni razred	Koliko poslancev voli	
Štajersko		8. Ptuj, Ormož, Sv. Lenart (vol. m. Ptuj); Rogatec, Šmarije (vol. m. Rogatec); Ljutomer, Gorenja Radgona (vol. m. Ljutomer)	1	
	e) Peta volilna skupina	9. Celje, Vransko, Gornji grad, Laško, Šoštanj (vol. m. Celje); Brežice, Kozje, Sevnica (vol. m. Brežice) . . . . . Vsa dežela voli	1 4	
	Koroško	a) Veleposestvo	Koroško	1
b) Mesta in trgi		1. Celovec	1	
		2. Št. Vid, Feldkirchen, Breze (Friesach), Straßburg, Stari Dvor (Althofen), Hüttenberg, Wolfsberg, Sv. Lenart, Št. Andraž, Št. Pavel, Spodnji Dravograd, Velikovec, Pliberk, Kapla	1	
		3. Beljak, Sv. Mohor, Plajberg, Ruti (Kreush), Trbiž, Naborjet (Malborghet), Špital, Sovodenj (Gmund), Greifenburg, Gornji Dravograd, Gorenji Beljani	1	
c) Trgovinska in obrtna zbornica		1. Trgovinska in obrtna zbornica v Celovcu	1	
d) Kmetске občine		Sodnijski okraji:		
		1. Celovec, Feldkirchen (vol. m. Celovec); Velikovec, Kapla, Pliberk, Doberla vas (vol. m. Velikovec)	1	
		2. Št. Vid, Breze, Krka, Svinec (Eberstein), Stari Dvor (vol. m. Št. Vid); Wolfsberg, Sv. Lenart, Št. Pavel (vol. m. Wolfsberg)	1	
		3. Beljak, Rožek, Paternjon, Podklošter, Trbiž (vol. m. Beljak); Borovlje (vol. m. Borovlje)	1	
		4. Špital, Sovodenj (Gmund), Millstatt, Greifenburg, Gorenji Beljani, Voglice (Winklern)	1	
Vsa dežela voli	1			

(Dalje prih.)

Poslano.

(Odgovor gospodu ocenjevatelju najinega „Drugega berila in slovnice“.)

Ljubljski Zvon“ je priobčil v IX. in X. letošnji številki oceno najinega „Drugega berila in slovnice za občę ljudske šole“, ki jo je spisal urednik „Zvonov“, g. prof. V. Bežek. Tej oceni je treba nekoliko besed v odgovor in zagovor.

Ko sva začela sestavljati najino čitanko, sva ukrepala na vse strani, kako bi sestavila berilo, ki zadoščaj vsem zahtevam ljudsko-šolskega pouka. Oprla sva se na tri točke: 1.) na učni črtež, ki ga mora poznati vsak, kdor hoče sestavljati ljudsko-šolsko berilo, ali pa pisati oceno o takem berilu, 2.) na najboljše dosedanje ljudsko-šolske čitanke in 3.) na svoje nazore in izkušnje o poučevanju v ljudski šoli.

Po teh načelih sestavljeno berilo ni našlo milosti pri gospodu ocenjevatelju, ki je je obsodil dokaj ostro, vendar tako, da sva bila prepričana precej, ko sva prečitala oceno, da je pregledal g. ocenjevatelj berilo le površno. Očita nama, da so posejane — kakor rozine v ajdovih štrukljih — med zlate reke in izreke, pregovore in pametnice samo za posladkanje poredke kratkočasnice, burke itd., toda knjiga je prazna obeh! No, samo jedna je malo na to stran, pa še ta je Levstikova („Koline“).

Gosp. ocenjevatelj se ogreva za Neumannovo metodo. Iskala sva v knjigarnici Neumannovo čitanko za ljudsko šolo, toda nisva je dobila, zakaj Neumann je pisal čitanke samo za srednje šole, in te se vendar jako razlikujejo od ljudsko-šolskih knjig.

V srednji šoli služi čitanka kot učilo samo dotičnemu jeziku, v ljudski šoli pa jeziku in še drugim predmetom: prirodopisju, prirodoslovju, zemljepisju in zgodovini. Srednja šola ima torej za vsak predmet svojo knjigo, v ljudski šoli (zlasti v nižjih razredih) je to nemogoče iz vzrokov, ki jih pač ni treba tu navajati. Vse mora biti združeno v jedno samo knjigo, t. j. v čitanko, ki mora imeti vsaj tri oddelke in sicer: 1. leposlovje, 2. prirodopisje ter 3. zemljepisje in zgodovino. Le za višje razrede (6., 7. in 8.) ljudskih šol in za meščanske šole velja srednješolski nazor, ker tu imajo tudi za vsak predmet posebno knjigo.

Neumannova metoda je mogoča v našem slučaju samo v I. razredu. Res je sicer, da ima tudi Neumann oddelke, n. pr.: I. Stücke erzählenden, beschreibenden und lyrischen Inhaltes, II. Bilder aus dem Pflanzen- und Mineral-Reiche, III. Bilder aus der Geschichte — itd. A vidi se precej, da je uredil in sestavil Neumann svoje čitanke le za jezikovni pouk, in berilni sestavki, ki govore o prirodoslovnih, zgodovinskih ali zemljepisnih predmetih, nimajo zgolj — pri Neumannu —

stvarnega pomena, nego služijo spoznavanju nemškega jezika in literature na vsakem polju vseobčega znanja. Da pa sva razdelila ta oddelek na tri (I. Zabavi in pouku, II. Cerkev, šola in dom, III. Letni časi), je vzrok ta, ker sva prepričana, da bo tako olajšano učitelju izbiranje berilnih sestavkov, kakoršne potrebuje ob posebnih časih, slučajih, dogodkih, prilikah itd.; drugič pa je treba poudarjati, da nisva izbrala teh naslovov kar brez vsakega premisleka, temveč sva storila to iz tehtnega vzroka, da spozna učenec iz same razdelitve one knjige, ki jo ima v rokah dan na dan, da se zabavaj in uči, da je podlaga človeški družbi cerkev, šola in dom, in da se nam najlepše kaže krasota, neumljiva moč odprte prirode, če jo motrimo s paznim očesom vse leto, t. j. spomladi, poleti, jeseni in pozimi. Zatorej pa sva zlasti v ta (III.) oddelek sprejela najlepše spise, kar jih premore naša literatura, kolikor je je dostopne mladini, kateri je namenjeno to berilo. S tega stališča sodeča meniva (in sva tudi prepričana), da ne bo tudi sedaj prav nič tiste glavobelnosti pri izbiranju berilnih sestavkov, katere se boji g. ocenjevatelj, „da bode moral učitelj, rabeč njiju (t. j. najino) berilo, ravno vzpričo omenjene razvrstitve že v začetku leta dobro poznati in vedno imeti pred očmi vso knjigo . . .“

Ali je sploh drugače mogoče, nego da pozna učitelj knjigo od začetka do konca? To je tako brezpogojno potrebno, kakor je potrebno, da pozna rokodelec orodje, s katerim hoče, more in mora delati, da doseže končni smoter. To je stvar, ki je umevna sama ob sebi. In zgodilo se je že časih, da je n. pr. pri izkušnji učne usposobljenosti padel mnogoteri učitelj samo zato, ker ni poznal ljudsko-šolskih knjig — ali boljše — njih razvrstitve, uredbe in vsebine. Dotični predpisi v prvi vrsti zahtevajo, da so vsakemu kandidatu natančno znana ravno ljudsko-šolska berila. In prav je tako!

Da mora poznati učitelj knjigo od prvega do zadnjega stavka, je potrebno tudi zategadelj, ker mora začeti dostikrat v istem tednu, celo v istem dnevu na treh in štirih različnih straneh: sedaj jezik, sedaj prirodoslovje, sedaj zemljepisje itd. Da pa bo izbiranje učitelju lažje, sva pridala knjigi natančno kazalo in pregled, ki priča dovolj jasno, da ni „vse tisto razvrščenje — nepotreben poskus.“

Kdor čita te besede, pa ne pozna najinega berila, si misli lahko, da sva skrpala čitanko kar tako igraje, brez vsakega pomisleka in nazora, kakor bi bilo za ljudsko šolo dobro vse, bodisi da je še tako malomarno, površno in skrupucano. Taki sodbi se ustavljava najodločneje in izjavljava, da nisva vteknila niti jednega berilnega sestavka v to ali ono skupino brez premisleka. Da je zašla n. pr. basen „Jež in lisica“ med „Letne čase“, ni vzrok samo prvi stavek: „Bila je huda zima“ — kakor meni g. ocenjevatelj, nego je glavni vzrok ta: S to hasnijo se vpliva lahko na usmiljenje, ki ga zaslužijo siromaki zlasti

ob ostri zimi, ko so brez doma, brez zavetja, a kaže se tudi ž njo, kako se vrača dobro s hudim, kako brezobzirni, brezčutni so oni, ki dolgujejo hvalo dobrotniku, pa ga . . . itd. — saj menda ni treba razlagati g. ocenjevatelju basni tako, kakor otroku, ki šteje 8—9 let!

Neumann torej ni sestavljal beril za ljudsko šolo, pa tudi tisti ne, na katere kaže g. ocenjevatelj (Lehmann, Branky, Sommert itd.), katerih berila so deležna „vladnega priporočila.“ Zato si pa oglejmo jedno najboljših nemških ljudsko-šolskih knjig, ki je izšla v c. kr. zalogi šolskih knjig, katero so sestavili Kummer, Branky in Hofbauer! Vsebina: I. Für des Kindes Herz und Geist. II. Die Jahreszeiten. III. Aus der Naturgeschichte und Naturlehre . . . Tako je tudi pri drugih knjigah te zaloge. Kako, da torej ne kaže gosp. ocenjevatelj na te knjige? —

In povsod so za težjimi, n. pr. prirodoslovnimi ali zemljepisnimi sestavki kratke in lahke pesemce, uganke ali basni, oziroma „rozine v ajdovih štrukljih“, ki oživljajo in delajo zanimiv dotični predmet. To bi lahko opravičila na dolgo in široko, ali tu ni mesta takemu razpravljanju, morda se zgodi to o priliki.

G. ocenjevatelj piše: „Pa tudi glede izbora posameznih berilnih sestavkov in pesmic se z gg. izdajateljema ne ujemam. Vsaka stran njiju knjige priča, da sta onadva pristaša po mojih mislih, hvala Bogu! že zastarelega nazora, po katerem bodi šolska čitanka nekaka knjiga modrosti, natrpana z modrimi nauki, z zlatimi reki in izreki, s pregovori in pametnicami v vezani in nevezani besedi, med katere so posejane samo za posladkanje — kakor rozine v ajdovih štrukljih — pordeke kratkočasnice, burke, anekdote itd.“

Hvala Bogu, ta udarec ne zadene naju, nego pisatelje, katerih povesti, pesmi, popise itd. sva sprejela v knjigo. Pa oglejmo si te grešnike поблиže!

V čitanki je Erjavčevih spisov 24, Levstikovih 10, Stritarjevih 10, Hubadovih 11, Jenkovih 3, Gregoričevih 2, Aškerčevih 1, Funtkovih 2 itd. Poleg tega je še kakih 20 narodnih, ki sta jih zapisala Samostal, Jurčič in drugi . . .

Ti pisatelji tvorijo vsaj polovico knjige, torej marsikatero stran, in vendar je obsodil g. ocenjevatelj vsako stran. Ali je torej goranji stavek pravičen in resničen?

Slomškovich spisov sva sprejela v knjigo 13. Res je, da se lahko očita Slomšku: Preveč moralizuje! A res je tudi, da ima i Slomšek dokaj dobrih stvari, ki veljajo še dandanes, n. pr. tolikokrat imenovana basen „Jež in lisica.“

Od „zloglasnega“ Šmida sva vzela v knjigo samo dve kratki povesteci, dočim jih v knjigah, izdanih v c. kr. zalogi šolskih knjig, kar mrgoli.

Kar piše Stritar o mladinskih spisih, je nama dobro znano: bilo je o priliki ocene „Dragoljubcev“. Da pa on sam ni zavrzel povsem moralizovanja, kaže jasno zadnje njegovo delo „Pod lipo“.

Dobro veva, da prekašajo novejši naši pisatelji Slomška, Praprotnika in Tomšiča, a da so njihovi spisi sedaj le še historičkega pomena, temu ugovarjava. Učitelj vzemi najino čitanko v roke in — uvažuje — da je spisana za 8—9letne učence in učenke, naj poišče, kaj je n. pr. v knjigi Praprotnikovega. Samo 6 berilnih sestavkov, a med temi n. pr. železo in voléja črešnja, kjer se opisuje pri prirodoslovnem pouku dotični predmet v pripovedni obliki. Prepričana sva, da so taki spisi Praprotnikovi še danes prav primerni malim, nerazvitim začetnikom, ki si jih zapomnijo hitreje in trajneje, nego suhoparen popis. Jedina Praprotnikova pesem v najinem berilu „Moj dom“ je danes že narodna, torej mora biti tudi dobra.

In najsi so spisi omenjenih treh pisateljev zastareli, v knjigi jih je okroglo 20, med tem ko imava v knjigi čez 90 berilnih sestavkov naših klasikov in narodnih. To je torej polovica čitanke — dokaz, da sva skušala uporabiti vse, kar je mogoče dobiti iz spisov teh naših pisateljev primerne za mladino staro 8—9 let! Toda teh ne omenja gosp. ocenjevatelj niti z besedico, ampak kaže samo velike literarne grešnike: Slomška, Praprotnika in Tomšiča.

Iz „Pomladnih glasov“, katere priporoča gosp. ocenjevatelj in ki pišejo v duhu Slomškovem, sva vzela 4 sestavke, več jih nisva mogla dobiti.

Te številke kažejo, da sva iskala in iskala v prvi vrsti primernih stvari v knjigah naših klasikov, a iz „Zvonove“ ocene zveni glasno očitjanje, da sva zanemarjala njihove spise. Hvala Bogu, ob tem imava čisto in mirno vest!

Omeniva naj le mimogrede, da velja le deloma in sicer samo za leposlovne sestavke v ljudski šoli g. ocenjevateljeva in tudi najina teza: Plemenita vsebina v plemeniti obliki. Nihče ne more ugovarjati, da se je nisva držala, ko imava vendar v čitanki najlepše pesmi Levstikove, Stritarjeve itd. — in nekaj popisov, ki so čisti biseri v slovenski literaturi, n. pr. Erjavčeva pomlad, Stritarjev sveti večer itd., itd. . . A v nižjih razredih ima v knjigi tudi svoj oddelek n. pr. prirodoslovje, kjer je treba popisati poleg zahteve učnega črteža v plemeniti obliki (jezik je Erjavčev) neplemenito vsebino, n. pr. podgano, miš, prašiča, ščurka itd. —

In še nekaj, kar ni najzadnje!

Janežič in Sket bi ne imela danes pri sestavljanju čitank prevelikih težav, saj veljajo njiju berila za 12, 15 in večletne dečke, a midva sva sestavila knjigo — kar povdarjava posebe — za otroke 8—9 let!

Za to starost sva našla n. pr. pri Gregorčiču le dve pesmi: „Lestovkam“ in „Pri pogrebu“, a zadnja je skoraj pretežka. Druge primerne pesmi tega pesnika (n. pr. „Soči“, „Siromak“) so namenjene višji stopnji, ali so pa že postavljene v doslej izišlih čitankah za višje in tudi nižje razrede. Gosp. ocenjevatelj menda tudi ni pomislil, da pride za „Drugim berilom“ še tretje in četrto, torej sva morala prihraniti precej klasiškega gradiva za pozneje. In ne bo ga nedostajalo, vsaj pesmi ne! A kje dobiti dovolj povesti, ko niso vseč g. ocenjevatelju menda tudi Steklasove in narodne? Svetuj, povej, kdor ve in zna!

Lahko je reči: Skrči čitanko za polovico! Prav, ali znati je treba, da nimamo v ljudski šoli opraviti šamo z leposlovjem, nego tudi z drugimi predmeti. Kam s temi? — Sploh kaže vse, da ima gospod ocenjevatelj pred očmi zgolj jezikovni pouk na srednjih šolah. Proti onemu „nepotrebne mu poskusu“ vsa se zabranila že zgoraj. Končno pa morava dostaviti še to, da so v prirodoslovnem oddelku za poučnimi popisi basni n. pr. „Konj in osel“, „Volk in koza“, pesem „Ujeti vrabec“ zato, da je omogočen zanimiv pouk, da se prikupi suhoparen popis s pridejano basnijo ali pesmijo. Ta se uporabi tudi za spisovni pouk, in tako se koncentrujeta prirodoslovni in jezikovni pouk. Koncentracija pa je jedna izmed najpotrebnejših potreb v ljudski šoli. Ljudsko-šolski metodikar razume naju, saj sva dobila od mnogih strani pohvalna priznanja.

Sploh so posipani taki „rozini“ v vseh ljudsko-šolskih čitankah, kar sva jih imela v rokah, ne le v nemških, tudi v čeških in hrvaških!

Gosp. ocenjevatelju tudi ne prija, da sva sprejela v zgodovinski pouk narodne pravljice. Pa poglejmo, kaj pravi učni črtež: Preproste pripovedke in povesti zgodovinske vsebine v čitanki pripravljajo na zgodovinski pouk — to za 2. razred, a za 3.: Pripovedke in povesti, ki se ozirajo na šolski okraj in na njegovo okolico, potem iz zgodovine domače dežele in avstrijsko-ogerske monarhije se primerno vpletajo med berila zgodovinske vsebine.

In prav tako! Sletni otrok še ni sposoben za zgodovinske sestavke iz svetovne in domače zgodovine, učitelj ga mora šele na to pripravljati, kar se zgodi z domačimi pravljicami, ki imajo zgodovinsko podlago.

In da sva izbrala najlepše narodne pravljice, o tem sva prepričana do dobra, saj govore te pravljice v najinem berilu o Zlatorogu, kralju Matjažu, o Turkih itd. Prva je celo navdušila Nemca Baumbacha!

Končno izrekava zadoščenje, da je omenil g. ocenjevatelj vsaj slovnico prijazneje. Kdor je učil jezik, bodisi ta ali oni, v ljudski

šoli, ta zna, koliko težko delo je slovniški pouk. S to slovnico bova — tako upava — dokaj olajšala težavni ta pouk, ker je nama častitalo obilo tovarišev k dobri izpeljavi, uredbi in razvrstitvi te slovnice.

Pri sestavljanju nadaljnjih beril se bodeva zatekala kot sedaj k našim klasikom, a ozirala se bodeva najbolj na svoje in izkušenih ljudsko-šolskih učiteljev izkušnje ter uvaževala vsak dobrohotni nasvet kogarkoli.

M. Josin, E. Gangl.

Vestnik.

Imendan naše presvetle cesarice se je praznoval po celej Avstriji z največjo slovesnostjo. Ista vez ljubezni in udanosti, ki spaja srca podanikov z blagim vladarjem našim, objemlje tudi Njega Visoko soprogo; in ta čut ljubezni in udanosti nas je silil dne 19. listopada, da smo molili do Vseučnega, da nam še mnogo let ohrani vladarico našo v blagor vse cesarske hiše in vseh nje narodov.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Ivan Dremelj, učitelj na Polici, 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: Vč. g. Franc Ogradi, opat v Celji, 10 K; „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ čisti dohodek „Zavezinega“ koncerta z dne 4. vel. srpana t. l. v Celji — po g. Šah-u 50 K; g. Ivan Rus, posestnik v Travniku 5 K; gđc. Malka Krajčeva nabrala v Grahovem 5-68 K. G. Ivan Dremelj, učitelj na Polici, 2 K; gđc. Lujiza Bisail, učiteljica v Trnovem, na knj. kr. podr. štev. 168 16 K; gđc. Bibijana Bisail, učiteljica v Trnovem, na knj. kr. podr. štev. 169 16 K.

Osobne vesti. Na novo so nastavljeni učiteljski abiturientje oziroma abiturientinje na Štajerskem: Gđc. Marija Trampus, podučiteljicam pri Sv. Lovrencu nad Mariborom, Anka Vauda, pomožnim učiteljicam v Slov. Bistrici, Gabrijela Fisolitsch, pomožnim podučiteljicam v Tinjah, Pavla pl. Ziernefeld, pomožnim podučiteljicam v Središču; podučiteljem pa gg.: Franc Čepe v Kamnici, Jožef Slekovec pri Spodnji Sv. Kunigoti, Oskar Žolnir v Markolah, suplantom pa Jožef Peitler pri Sv. Jarneju pri Poličanah. Okrajni pom. učitelj Alojzij Schaup prideljen je šoli v Kamnici. Učiteljica ženskih ročnih del, gospa Marija Pečar-Vasle postala je suplentinja pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. Prestavljeni so podučitelji oziroma podučiteljice: gosp. Ivan Vrabl od Sv. Antona v Slov. goricah k Sv. Jurju, g. Silvester Košutnik od Št. Ilja v Slov. goricah k D. M. v Brezju, g. Anton Šebat pride za suplenta iz Laporja v Črešnjevec, g. Avg. Achitsch, bivši podučitelj v Kamnici — sedaj pri vojakih — pa za podučitelja k Sv. Martinu pri Vurbergu. Gđc. Marija Škrjančeva premeščena je od Sv. Jurja v Slov. gori k Sv. Antonu, Ivanka Škrjančeva pa od Sv. Jurja v Laporje, Marija Vučnik-ova od Sv. Jurja ob Pesnici v Jarenino, Elvira Vipavčeva k Sv. Jurju, Viktorija Kautznerjeva od D. M. v Brezju k Št. Ilju v Slov. goricah. Službi sta menjala g. nadučitelja J. Sabaty v Št. Ožbaltu ob Dravi in Klement Vračko v Št. Ulrihu pri Ivniku. Gđc. učiteljica Josipina Kren pride od Sv. Marjete niže Ptuja v Kapele. G. Fr. Leskovar, nadučitelj v Novicerkvi, dobil je zavoljo boleznj odpust, nadomestuje ga gđc. Malčika Šket-ova, mariborska učit. kandidatinja (roj. v Dramljah); g. Fr. Cmeršek, mariborski učit. kandidat (roj. 1876 v Slatini), imenovan je za prov. učitelja k Sv. Petru v Sav. dol.

Izpit učne usposobljenosti so v Mariboru napravili gg. oziroma gđcne: Izabela Sieberer, H. Hribernik, Val. Kajnih, Frid. Kožuh, Karol Kveder, Jak. Preindl, Štefan Rataj, Leopold Viher, Viktorija Kautzner, Marija Vučnik, Izabela Sark, Ign. Kotschnigg, Fr. Posch, J. Roschker, Pavla Schnaubelt, Al. Weixler, Marija Graschitz in Marija Wresnig. Zadnji trije podučujejo slovensko deco, vendar so izpit napravili samo v nemščini. V Ljubljani je delalo izpit 49 kandidatov, oziroma kandidatinj.

Čehi na Dunaju nameravajo ustanoviti v vsakem okraju svojo šolo iz zasebnih sredstev, društvo „Komensky“ pa hoče baje zasnovati na Dunaju celo češko gimnazijo. Po vseh okrajih Dunajskega mesta so se osnovali okrajni šolski odbori v ta namen. Neki listi pravijo, da je to „nečuvena predrznost.“ — No, Čehi dunajski jim odgovarjajo — z snovanjem čeških šol v Avstrijski stolici.

† **Janez Stanislav Hofstetter**, zlatomašnik, častni kanonik, dekan in župnik v Postojni, vitez Franc Jožefovega reda, častni mešan postojninski je dne 14. listopada v starosti 75 let umrl. Pokojnik je bil velik prijatelj nove šole in učiteljstva ter je bil l. 1883. zaradi zaslug za šolstvo odlikovan s Franc Jožefovim redom. Radi svoje koncilijantnosti in miroljubnosti je bil obče čislán. Mir in pokoj njega blagi in plemeniti duši!

Za šolski muzej slovenskega učiteljstva so poslala svoje prispevke po 10 gld. ta-le društva: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani; učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj; učiteljsko društvo celjskega in laškega okraja. Prispevke prejema gosp. Fr. Lužnar, učitelj v Primskovem pri Kranju.

Iz „Slovenskega učiteljskega društva“: Odbor je imel sejo dne 21. vinotoka in 18. listopada. Pri prvi se je posvetoval o programu za koncert ob priliki prihodnje skupščine „Zaveze“ v Ljubljani. V ta namen se je sestavil poseben odsek. Pri drugi seji se je pa posvetoval odbor o vspredu za prihodnje glavno zborovanje Slov. učit. društva. Sklenilo se je, da bo prihodnji občni zbor dne 28. grudnia ob 1/2 9. uri zjutraj v mali dvorani Narodnega doma. Poleg običajnih točk bodo na dnevnem redu tudi tri poročila. Razgovarjalo se bo tudi o „spomenici“, zato pričakujemo prav mnogobrojne udeležbe. Po zborovanji bo skupni obed v Narodnem domu. Prejšnji večer, t. j. 27. grudnia bo pa zborovalec na čast „jour-fixe“ v mali dvorani, pri kojem bodo sodelovali slavni tamburaški zbor „Sokola“, slavni kvartet „Ilirija“ in baritonist g. R. Vrabel. Torej, zavedni tovariši in tovarišice, na svidenje!

Iz „Narodne šole“: Odbor „N. Š.“ je imel dne 8. listopada svojo drugo sejo, pri kateri se je razgovarjal o društvenem poslovanji. Blagajnik gosp. Krulec poroča, da je imela N. Š. v dveh mesecih 28213 gld. dohodkov; raznim šolan se je podarilo v blagu 6120 gld. Povdarjalo se je, da stavijo nekateri tovariši prevelike zahteve do „N. Š.“ Tako je n. pr. neki tovariš poslal 3 gld., blaga je pa zahteval v vrednosti 20 gld. ter prosil, da naj se mu še kaj navrže. Zopet drug tovariš je pa želel za 80 novčičev (šola je namreč ustanovnica) blaga za štiri razrede, kar bi veljalo blizu 30 gld. ter prosil tudi, da naj se mu še kaj navrže, ker je šola revna. Seveda, takim zahtevam odbor ne more vstreči, ker nima toliko podpore. Odbor je sklenil, da daje ustanovnikom od 50 do 100% navržka, neustanovnikom, oziroma naročnikom pa od 30 do 50%, le v izrednih slučajih tudi več. To naj se blagovolji vzeti na znanje.

Iz „Vdovskega učiteljskega društva“: Kakor smo že poročali, je naročil odbor na Dunaju pri tvrdki Becher & Hildesheim Wertheimovo blagajno za društveno premoženje. Blagajna, ki je veljala 130 gld., je shranjena v pisarni vodstva II. mestne šole. Dne 11. listopada se je uročilo vse premoženje v prisotnosti gg. predsednika, tajnika, blagajnika in pregledovalcev računov v blagajno. Predsednik, tajnik in blagajnik so dobili vsak po jeden ključ in po jeden duplikat. Posameznik ali dva ne moreta torej odpreti blagajne.

Iz „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“: V odborovi seji dne 31. m. m. so poročali društveni funkcionarji o dosedaj storjenih korakih in vseh. Iz teh poročil se razvidi, da se čimdalje bolj bližamo zastavljenemu si smotru. Posebno veselo je, da se razposlane krajaarske knjižice, ki iznašajo nad 12.000 gld. vrednosti, tako marljivo razprodajajo, dasi je nekaj tudi takih „kolegov“, ki si niso upali knjižice niti ogledati ter so jo kar s prvo pošto vrnil. Žalostno! V pomnožitev zgradbenega kapitala pa je odbor še sklenil: 1.) Ob 50letnici cesarjevega vladanja izdati s pomočjo slovenskih pisateljev, pesnikov in umetnikov „Almanah“, kar bi bilo poleg slovstvene vrednosti tudi nam v gmotno in moralno podporo. 2.) Izdajati mladinsko knjižnico pod imenom „Zabavni listi“, ki bi izhajali v poljubnem času. V to svrhu smo si že preskrbeli založnika in dokaj lepe in primerne tvarine; na učiteljstvu pa je, da nas podpira in s tem tudi samo sebe. 3.) V popolnitev našega „gospodarskega programa“ (glej Učit. Tov.) privzeti je še klobučarja g. Sokliča in veletržca g. J. C. Mayerja i. t. d. Morebiti bi se dalo kaj takega ukreniti tudi po drugih krajih — poskusite! Naša skrb pa bodi, da kupujemo s a m o pri t e h trgovcih; saj dobimo tam najceneje (to nam je s častno besedo zagotovljeno!) in podpiramo s tem ob jednem tudi sami sebe. V lep vzgled nam bodi trgovec g. Jos. Petrič, ki nam je dal v kratkem času od začetka šolskega leta do danes okroglih 400 K dobička. „Svoji k svojim“ bodi in ostani torej naše geslo! Sklenilo se je, prirediti v predpustnem času v Sokolovi dvorani veselico z vojaško godbo v korist „Učiteljskemu konviktu!“ Na predlog g. Gangla se izreče g. Dimniku zahvala v sestavo gospodarskega programa.

R.

Laibacher Schulzeitung je izšla povodom 25letnice svojega obstanka v slavnostni obliki.

† **Franc Dominko**. V obrambeni boj tolmenskega učiteljstva je posegla smrt s svojo koščeno roko; umrl je dne 14. listopada c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Franc

Dominko. Pokojnik je obračunil z Bogom, s svetom, torej tudi z učiteljstvom. Bog mu daje večni mir na onem svetu!

Komaj je zatisnil Dominko oči, že vznemirja učiteljstvo neljuba govornica, da se od neke strani skuša nekega sina rajnekega Dominka imenovati nadzornikom.

Tako imenovanje bi bilo očitno žaljenje tolminskega učiteljstva in pravcato drepanje v sršenovo gnezdo. Naj si merodajni krogi to stokrat premislijo, preden kaj takega ukrepejo. Dovolj je že bilo boja in preganjanja na Tolminskem. Čas bi bil, da se povrne mir tudi k nam. A to se zgodi le tedaj, če imenujejo merodajne višje oblasti c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom moža, v kojega hode imelo učiteljstvo zaupanje in koji bi bil drugače tudi po svoji zmožnosti in taktu povsem na svojem mestu. Novi nadzornik bodi tudi moderno pedagogično-metodično izobražen ter veščak v ljudskem šolstvu. Pred vsem pa pravičen in človekoljuben.

Proti stalnim šolskim nadzornikom se namerava oglasiti „Slovensko učiteljsko društvo“ v Ljubljani.

Izpit učne usposobljenosti so prebili pred ljubljansko izpraševalno komisijo: a) za meščanske šole z nemškim učnim jezikom, šolske sestre Alberti Marija za II. skupino, Jerzabek Hermina in Krobath Marija za III. skupino in gospod Kerschbaumer Jurij za nemški jezik kot učni predmet na meščanskih šolah; b) za francoščino z nemškim učnim jezikom gospodični pl. Heydenberg Marija in Seiwald Valerija (obe z odliko); c) specialni izpit za nemški učni jezik na ljudskih šolah gosp. Pakiž Emil; d) za obče ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom gospodje: Jug Matej, Lassbacher Albert, Miklitsch Karol, Munda Anton, Pertl Kvirin, Pirc France, Pavšek Robert, Rus Vilibald, Schiller Rudolf, Schmidt Albin, Tratar Josip, Unger Karl, Zupančič France in gospodičine: Bonač Leopoldina, Bukowitz Ludmila, Dev Eleonora, Dobrin Marjeta, Dovgan Marija, Eisenhardt Gizela (z odliko), Garbeis Marija, Gherbaz Ivana, Kovačič Terezija, Krenžar Eleonora, Modrijan Sofija, šolska sestra Perčič Engelberta, Petsche Ema, Pirkovič Roza, Pollak Marija, Prelesnik Marija, Račič Marija, Stuhec Sidonija; z nemškim učnim jezikom: gosp. Tschinkl Viljem in gospodičine Czernich Adela, Čelešnik Josipina, Keesbacher Friderika, Pajer pl. Mayersberg Kristina, Schiffer Karoline in Weislein Elsa; s slovenskim učnim jezikom pa gospoda Bergant Josip in Osana Josip.

Samopomoč. Gospodarski program slovenskega učiteljstva:*) 20.) Tvrška A. Skabernè, trgovina z manufakturnim blagom na Glavnem trgu v Ljubljani, daje blago učiteljstvu in njega rodbinam po najnižji ceni ter daruje od iztržka 5% „Učiteljskemu konviktu“.

Svita se. V vipavsko-idrijskem okraju je bil izvoljen dne 16. listopada deželni poslanec g. Ivan Božič, posestnik iz Poddrage. Novi poslanec je znan prijatelj učiteljstva in šole. Živel on in živela „razsodna masa“, ki nam je poslala šolskega prijatelja v deželno zbornico!

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v torek dne 9. m. m. smo prejeli nastopno poročilo: Potem, ko predsednik proglasi sklepčnost, poroča zapisnikar o kurencijah, ki se vzmó brez ugovora na znanje. Poročili c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov, profesorjev Frana Levca in Ivana Bende o stanju slovenskih in dvojezičnih ljudskih in meščanskih šol ljubljanskih, oziroma nemških ljudskih in meščanskih šol ljubljanskih v šolskem letu 1896/7 se vzameta na znanje in se sklene, da se imata ti poročili predložiti visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu v končno odobrenje. Iprašani otroški vrtnarici Olgi Devovi se dovoli, da sme nekaj časa hospitovati na I. mestnem slovenskem otroškem vrtcu.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ je razposlala učiteljskim društvom to-le okrožnico:

Slavnim učiteljskim društvom!

Pri letošnji glavni skupščini „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Celju vsprejela je slavna delegacija soglasno in z odobravanjem predlog člana gospoda Jakoba Diinnika, da naj „Zaveza“ ustanovi v Ljubljani „Šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva v proslavo in spomin na plodonosno 50letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Frana Josipa I.“

Gotovo bo to podjetje dostojen in najprimernejši spomenik, s katerim bo proslavilo vseslovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo veliki god svojega ljubljenega vladarja,

*) Glej „Učiteljski Tovariš“ štev. 20. t. l. l! Uredn.

— spomenik, ki bo zajedno jasno pričal o naši zavednosti in organizaciji, o našem delovanju za ugled in korist šole in učiteljstva, o *lepih sadovih novega šolskega zakona, katerega nam je dal On*. Naša prva dolžnost je torej, da izvršimo prevzeto nalogo tako, da bo šolski muzej delal čast slovenskemu učiteljstvu in čast naši *novi šoli*.

V to pa je potrebna v prvi vrsti gmotna podlaga.

Slavna zavezina delegacija, prepričana o velevažnosti tega podjetja, je brez ugovora sklenila in dovolila, da imajo vsa v „Zavezi“ združena učiteljska društva prispevati v to svrhu prvo leto po 10 gld., vsako nadaljno leto pa po 5 gld., in sicer toliko časa, dokler bo muzej potreboval te podpore.

Podpisani direktorji usoja se torej tem potom opozarjati p. n. načelnitva vseh učiteljskih društev na ta sklep, ter jih uljudno prosi, da izvolijo dotične zneske brez odloga poslati zavezinemu blagajniku, da se moremo resno lotiti dela.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“

v Št. Juriju pri Kranju, dne 12. vinotoka 1897.

Drag. Česnik s. r.,
t. č. tajnik.

Luka Jelenc s. r.,
t. č. predsednik.

Iz logaškega okraja. V četrtek, 7. dne vinotoka je „društvo učiteljev in šolskih prijateljev“ razkrilo že šestemu društvu pokojnemu c. kr. učitelju gospodu Antonu Levstek-u v Idriji v navzočnosti obilega občinstva, učencev višjih razredov in pa šest in dvajset učiteljev in učiteljic krasni nagrobni spomenik. Petje pri peti črni maši v pokopališki cerkvi in na grobu je prav dobro izvajalo pod vodstvom prečast. g. dekana M. Arka domače učiteljstvo in čitalnični klub; nagrobni govor pokojniku v slovo je pa govoril društveni predsednik g. Bénedek.

Po izvršitvi te slavnosti je bil pa v šolskem poslopji društveni občni zbor. Iz tajnikovega in blagajnikovega poročila smo poizvedeli, da stoji društvo na krepkih nogah in da se je pošteno trudilo dosežati svoj namen. Vodil je bode tudi v bodoče dosedanji odbor, in sicer gg.: Bénedek, Šega, Repič, Kerne in Dernelj. *Pri tem zborovanji se je vsprejela tudi soglasno izjava, da naj bi „Učiteljski Tovariš“ od novega leta naprej izhajal po trikrat, oziroma štirikrat na mesec in da smo pripravljene rade volje plačevati štiri goldinarje na leto za list, kateri ima voljo in pogum braniti vselej in povsod interese naše in našega šolstva. Tudi mi kličemo: Le naprej! Vedno bolj naprej!*

Engelbert Gangl. Zdaj, ko smo čitali že v mnogih listih različne ocene Ganglove najnovejše pesemske zbirke „Iz luči in teme“, sodimo, da bi bilo pač odveč, ako bi se spuščali v podrobno analizo teh krasnih umotvorov. Da bi pa „Učit. Tovariš“, list, kateremu je Gangl veren in izboren sodrudek, o tem delu popolnoma molčal, ne bi se nam videlo pravično, niti taktno. Ali ne samo kot svojemu sodrudniku, mnogo bolj še kot učitelju, je dolžan „Učit. Tovariš“ posvetiti Ganglu nekoliko vrstic. — Baš učiteljski stan ni zadnji, ki je dal narodu našemu kopico pisateljev, ne samo strokovnih, nego i lep-slovcov. In ponosni smemo biti, da jih še daje! Med njimi stoji v prvih vrstah Engelbert Gangl. — Gangl je pesnik „po volji božji“, plodovit, nadarjen, a pred vsem marljiv pesnik. Njegove pesmi niso morda epohalnega pomena, ponižne in krotke so, prav kakor je ponižen in krotke ves — učiteljski stan. Iz njih se ne pojavlja pohotna vročina, a diha jo iz sebe neko — dobrodejno toploto, ki ne pari in požiga, pač pa oživlja in krepeča. Kakor se iskri na vsakem cvetu srebrna rosa v zlatem jutranjem solncu po topli, mehki pomladni noči, tako trepeče na najdrobnejši njegovi pesnici v tej zbirki blesteča rosa svežosti, da se nam vidi vsaka izmed njih — pravi biser. Da pa preveva vso zbirko (in sploh vse Ganglove plodove) neka tiha otožnost, kdo bi se temu čudil, ako pomisli, da ima učitelj nastlano svojo pot z — bodočim trnjem in da nekateri sloji že redno poskrbijo, da mu odstrijejo že v kalu glavo, ako bi se pojavil na njej semtertje kak vesel cvet?! No, vendar preveč zdihovati ni možko in po pravici se nadejamo, da boče i Gangl zapustil dozdanj o svojo pot, da se bode otresel one melanholije, ki je menda v poeziji še znak „mladostne dobe“ ter da nam potem podá še vse kaj dovršenejšega, da ga bode-mo lahko brez uvetov šteli med najboljše naše pesnike, njemu v čast, a v slavo tudi vsemu učiteljskemu stanu. Vidi se nam, da ima Gangl v to dovolj moči in ako se ne motimo, je neki že krenil na to pot. In tistikrat, mislim, bodo o njem drugače sodili i „novostrujarji“, ki se tako radi izpodtikajo ob „staro šolo“. — Kakor smo ugodno sodili ob vsebini teh ličnih pesni, tako, in še mnogo ugodnejše lahko sodimo o njihovi obliki, ki je z malimi izjemami dovršena, da bi delala čast i najboljsemu poetu.

Skratka torej: „Iz luči in teme“ je brezdvomno lepa knjiga, ki po mojih mislih ne bo ugajala samo mladenkam, pač pa tudi dozorelemu in razsodnemu občinstvu.

Slovenski učitelji in učiteljice, sezite po tej lepi knjigi in pokažite, da umete čislati svojega nadarjenega tovariša-pesnika Engelberta Gangla, kajti s tem svedočite, da umete čislati i — sami sebe! —

Josip Prosen.

„Koleginja“ vabi „koleginje“ na shod učiteljic, ki bo dne 5. t. m. v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Mi pa vabimo koleginje na občni zbor „Slov. učit. društva“, ki bo dne 28. t. m. v „Narodnem domu“. Le v slogi je moč in napredek!

Kako dolgo žive ljudje v raznih stanovih. O tem nas poučuje sledeča zanimiva sestava: 70. leto svoje starosti doživi izmej teologov 42%, izmej kmetov 40%, višjih uradnikov 35%, kupcev 35%, nižjih uradnikov 32%, advokatov 29%, umetnikov 28%, učiteljev 27%, zdravnikov 24%.

Uspeh pouka v morali v francoskih ljudskih šolah. Da bi zvedel, kak uspeh ima pouk v morali, je šolski nadzornik v Besanconu razposlal za stariše vprašalne liste. Vprašal je, je-li otrok boljši, pridnejši, ubogljivejši; ljubi li stariše, brate in sestre; katere napake in čednosti ima, in katere želje imajo stariši glede nravnega poboljšanja svojih otrok. Tri četrtine od 250 došlih odgovorov je jako ugodnih za pouk v morali. Nadzornik tudi trdi, da dadé izražene želje starišev marsikak migljaj za pravo ravnanje z učenci.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štev. 1139

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradcu je stalno odati drugo učno mesto s prijemki IV. plačilnega razreda.

Prošnje pravilno opremljene je poslati tukajšnjemu uradu do 2. grudnia 1897.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 17. listopada 1897.

Štev. 1466

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Boštanji razpisuje se v stalno nameščenje druga učiteljska služba z letno plačo 450 gld.

Pravilno opremljene prošnje za to službo je predpisanim potom do 25. grudnia 1897 vlagati tu-sem.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 22. listopada 1897.

Štev. 969

o. šol. sv. V črnomeljskem šolskem okraji razpisani sta naslednji učiteljski službi v stalno nameščenje:

1.) Služba učitelja-voditelja na jednorazrednici na Radovici s plačo III. plačilnega razreda, doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

2.) Služba drugega učitelja na dvorazrednici na Vinici s plačo IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Prošnje vlagati je do 15. grudnia t. l. pri podpisanim c. kr. okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 21. listopada 1897.

Zahl 958

B. Sch. R. Die Lehr- und Schulleiterstelle an der einclassigen Volksschule in Kolovrat mit den Bezügen der IV. Gehaltsklasse ist definitiv zu besetzen.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre belegten Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 10. Dezember 1897 hieramts einbringen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 12. November 1897.

Zahl 1605

B. Sch. R. An der Volksschule in Neumarkt gelangt die IV. Mädchenlehrstelle mit den Bezügen der vierten Gehaltsklasse zur definitiven Besetzung.

Einreichungstermin bis 15. Dezember 1897.

K. k. Bezirksschulrath Krainburg, am 19. November 1897.

Zahl 1604

B. Sch. R. An der zweiclassigen Volksschule in Selzach bei Bischoflack gelangt die zweite Lehrstelle mit den Bezügen der IV. Gehaltsklasse zur definitiven Besetzung.

Einreichungstermin bis 15. Dezember 1897.

K. k. Bezirksschulrath Krainburg, am 19. November 1897.

Listnica uredništva: Osivel slovenski učitelj: „Odprto pismo Kranjskim učiteljicam“ bomo priobčili prihodnjic; danes ni bilo prostora. Živeli! Oglasite se še večkrat!

P. n.

Šolskim vodstvom in gg. trgovcem na Gorenjskem

naznanjam uljudno, da ima gospod

KARL FLORIAN, knjigotržec v Kranjuglavno zalogo mojih šolskih zvezkov v prid „Učiteljskemu konviktu“,
katere prodaja po moji originalni ceni.

Z odličnim spoštovanjem

Jos. Petrič

(12—3)

trgovina s papirjem v Ljubljani.

Podpisana tiskarna opozarja slavno slovensko učitelj-
stvo na zbirko pesmi, ki so izšle v nje založništvu:✦ **Iz luči in teme** ✦

Zložil E. Gangl

Cena elegantno vezanemu izvodu samo 1 glđ.

Slavno slovensko učiteljstvo naj seže mnogobrojno
po tem lepem delu svojega tovariša!

Z vsem spoštovanjem se priporoča

(13—3)

tiskarna R. Miličeva.**Priporočilo!**Častitim gg. učiteljem uljudno
priporočam svojo zalogo šolskih po-
trebščin:**Papir, črnilo, svinčnike** itd.,
najboljše vrste.Bogato zalogo **pisank** izvrstnega
papirja.**Zapisnike, pisanke** itd. vežem
po naročilu v vsaki množini in ceno.
Primeren rabat. (10—3)

Odličnim spoštovanjem

Ivan Bonačtrgovina s papirjem in knjigoveznica
v Ljubljani, Šelenburgove ulice.**Jos. Petrič,**

trgovec s papirjem

in (11—3)

izdelovatelj šolskih zvezkov

v Ljubljani na sv. Petra cesti

preskrbuje p. i. učiteljstvu

vsa knjigoveška dela po naj-

nižjih cenah!

Svoji k svojim! Tovariši, zahtevajte pri vseh trgovcih in od „Narodne šole“ Petričeve šolske zvezke v prid učiteljskemu konviktu!

V podpisnem založništvu so izišle
in se dobivajo
po 50 kr. knjiga:

Pripovedke

iz avstrijske zgodovine.

Nabral in priredil Jakob Dimnik,
učitelj v Ljubljani.

Tiskarna R. Milic.

Slovensko učiteljsko društvo je izdalo in založilo te-le knjige:

Komensky-Ravnikar: „Didaktika“	50 kr.
Dimnik: „Domoznanstvo v ljudski šoli“	50 „
* * „Učiteljski večeri“	20 „
Ciperle: „Narodna vzgoja“	30 „
Vse te knjige se dobivajo pri upravništvu našega lista; pri uredništvu se pa dobiva:	
Dimnik: „Domača vzgoja“	1 gl.

Zahtevajte ilustrovani cenik za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone

iz tvornice Jos. Lenarčič & Co. na Vrhniki pri Ljubljani.

Tvrdba podpira tudi učiteljski konvikt! (8—6)

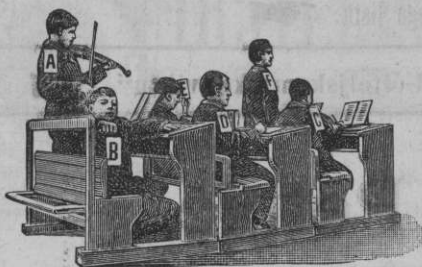
Goriška tiskarna A. Gabršček

zalaga te-le časopise:

1. „Soča“. Tednik, izhaja 27. leto, Cena gl. 4:40 na leto.
2. „Primorec“. Izhaja 5. leto vsak drugi torek. Cena 80 kr.
3. „Slovanska knjižnica“. Izhaja v mesečnih snopičih. Doslej jih je izšlo že 61. Cena gl. 1:80, posamičnim snopičem pa 18 kr.
4. „Knjižnica za mladino“. Doslej izšla 2 letnika ali 24 trdo vezanih snopičev. Cena letniku gl. 2:40 ali po 25 kr. posamični snopič.

Dalje so izšle knjige:

„Gluhonemi“ gl. 1:30. — „Materino delo za Boga in domovino“ 70 kr. — Roman „Bele noči“ 25 kr. — „Venec slovanskih povestij“ 55 kr. — „Zgodovinske črtice o Goriški“ 55 kr. — Novo književno podjetje: „Salonska knjižnica“. — V Ljubljani na prodaj pri Zagorjanu in Fischerju. (9—5)

Ivan E. Weixl

v Kamnici pri Mariboru
 priporoču svoje higij., c. in kr.
 priv. šolske klopi in dovoljenje za
 njih ponarejanje po nizki ceni. —
 Ta sestav pridobil si je strokov-
 njaško in zdravniško simpatijo
 povsem, in je vpeljan že v mnogih
 šolah avstrij.-ogers. dežel in tudi
 Nemške države. (5—15)

Razgled gratis in franko.

Brata Eberl,

tovarna oljnatih barv, firneža in lakov; pleskarja
 c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice

v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4.

prevzameta vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in po-
 hištvena dela. Slavnim krajinim šolskim svetom in šolskim vodstvom priporočata
 nebliščeči lak za šolske table.

Delo reelno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah. (2—16)

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice št. 9

priporočata svojo bogato zalogo izgotov-
 ljene moške in ženske obleke v vsaki
 velikosti ter najboljše perilo in zavrat-
 nice po najnižji ceni.

Kdor si kupuje obleko, ogleda naj
 si najprvo najino zalogo.

Naročila po meri se izvršujejo točno
 in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franko
 in zastonj. (3—16)

P. i. učiteljstvu znižane cene.

Franc Čuden

urar v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

priporoča svojo bogato zalogo vsako-
 vrstnih žepnih in stenskih ur, bu-
 dilnikov, pristanov, uhanov, šival-
 nih strojev od 25 gld. naprej, bi-
 ciklov od 125 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo natančno
 in točno.

Novi cenovniki na zahtevanje
 franko in zastonj. (4—16)

Spominjajte se „Učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

➡ Naročnike prosimo, da se ozirajo pri naročilih in nakupovanju na oznanila našega lista. ➡

➡ Šolski zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“. ➡

Josip Petrič,

trgovec s papirjem in izdelovatelj šolskih zvezkov
v prid „Učiteljskemu konviktu“
v Ljubljani na sv. Petra cesti

(blizu Frančiškanske cerkve)

priporoča svojo dobro urejeno trgovino s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem, ter nadalje svinčnike „družbe sv. Cirila in Metoda“.

V zalogi ima vedno najboljši pisarniški, pisemski, ovojni in raznovrstni drugi papir, kakor tudi „narodni papir“.

Velika izbor držal, peres, gumic, šolskih ploščic, črtalnikov, čopičev, ravnil, risalnih desk, barvic, raznovrstnega črnila, bilježnikov, poslovnih in spominskih knjig, uradnih in družih zavitkov ter sploh vse v to stroko spadajočih predmetov po najnižjih cenah.

➡ Častitim gospodom šolskim voditeljem, učiteljem in gospodičnam učiteljicam znižane cene! ➡

(6—13)

➡ Zahtevajte jih odločno v vseh trgovinah! ➡

«Učiteljski Tovarš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod Fran Črnagoj v Ljubljani (na Barju).

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Oznanila in poslanice se računijo za celo stran 10 gld., pol strani 6 gld., $\frac{1}{8}$ strani 4 gld., $\frac{1}{4}$ strani 3 gld., $\frac{1}{8}$ strani 2 gld. manjši inserati po 15 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru.

Lastnik in založnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.

Zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“ po načrtu g. mestnega učitelja A. Razingerja.

Zvezki v prid „Učiteljskemu konviktu“ so iz najboljšega papirja in okusno opravljeni.